

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Biudžetinė įstaiga, Rūdninkų g. 13, 01135 Vilnius, tel. (8 5) 266 3277, el.p. komisija@vkpk.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288700520

Generalinei prokuratūrai
generaline.prokuratura@prokuraturos.lt

2017-06-02 Nr. V11-163 (1.24.)

DĖL VYKDOMŲ STATYBOS DARBŲ SUBAČIAUS GATVĖJE ŠALIA VILNIAUS MISIONIERIŲ VIENUOLYNO STATINIŲ ANSAMBLIO TEISĖTUMO

Valstybinė kultūros paveldo komisija š. m. gegužės 26 d. posėdyje nusprendė kreiptis į Generalinę prokuratūrą ginti viešąjį interesą dėl vykdomų statybos darbų Subačiaus g. 20, Vilniuje teisėtumo. Kreipimasis motyvuojamas tuo:

Dėl teritorijos, kurioje vykdomi statybos darbai (Subačiaus g. 20, Vilniuje), buvusio paveldosauginio statuso ir režimo.

Kultūros ministras 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblį (kodas G360K) pripažino saugoma nekilnojamąja kultūros vertybe ir nustatė apsaugos tikslus – saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui bei saugoti viešajai pagarbai. Minėto Įsakymo 2 punkte nustatyta, kad vertybės saugomos remiantis jų apskaitos dokumentais, nustatančiais vertingąsias savybes (vertybės sudėtį, apimtį, vertingas dalis ir elementus), teritorijų ir apsaugos zonų ribas. Tuo metu galiojusios apskaitos dokumentacijos (Dosjė) Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio teritorijos ribų plane Nr. 1 buvo pažymėti šie statiniai: ansambliui priklausantys statiniai – Viešpaties Dangun žengimo bažnyčia (pažymėta Nr. 1), Sanguškų rūmai (pažymėti Nr. 2), vienuolyno namas (pažymėtas Nr. 3), oficina (pažymėta Nr. 4), ūkinis pastatas (pažymėtas Nr. 5), tvora (pažymėta Nr. 6), kiti statiniai – pastatas (pažymėtas Nr. 7), transformatorinė (pažymėta Nr. 8), garažai (pažymėti Nr. 9), pastatas (pažymėtas Nr. 10).

Vilniaus miesto savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba 2010 m. balandžio 23 d. aktu Nr. VI-RM-160 nustatė vertingąsias savybes, apibrėžė teritoriją, kuri sutapo su Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio teritorijos ribomis ir nutarė, kad pastatui Subačiaus g. 28, Vilniuje (plane Nr. 1 pažymėtam Nr. 7) reikalinga teisinė apsauga. Tuo pagrindu šis pastatas buvo įregistruotas Kultūros vertybių registre kaip Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatas ir jam suteiktas unikalus kodas 33915.

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba 2012 m. lapkričio 5 d. aktu Nr. KPD-AV-380 patikslino Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio vertingąsias savybes (unikalus kodas 761, G360K). Šio valstybės saugomo kultūros paveldo objekto teritorijos ribos nepakito. Akto Nr. KPD-AV-380 priede – teritorijos ribų plane yra nurodyti statiniai, kurie sudaro Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio kompleksą. Teritorijos ribų plane taip pat nurodyta, kad komplekso teritorijoje yra ir kultūros paveldo objektas – Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatas (unikalus kodas 33915).

Taigi, Kultūros vertybių registre buvo įregistruoti kultūros paveldo objektai: Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblis ir Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatas, kuriems nustatyta bendra teritorija. Pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 11 str. 1 dalį kultūros paveldo objektas saugomas kartu su užimama ir jam nustatyta teritorija. Ši teritorija nuo kultūros paveldo objekto neatsiejama. Kaip minėta, kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 190 Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansambliui nustatytas apsaugos tikslas – saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui bei saugoti viešajai pagarbai. Esant tokiam nustatytam režimui, pagal tuo metu galiojusį Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – NKPAĮ) 19 str. 2 dalies 2 punktą, Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio ir Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastato teritorijoje buvo draudžiama statyti statinius, kurie aukščiau, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektą ar objektus ir trukdytų jį arba juos apžvelgti. Taigi, pagal galiojusį teisinį reglamentavimą, tokie statybos darbai, kurie šiuo metu vykdomi Subačiaus gatvėje, šalia Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio, būtų negalimi.

Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos kompetencijos (toliau – Departamentas) organizuoti kultūros paveldo objektų ar vietovių specialųjį planavimą.

Galiojęs teisinis Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio ir Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastato bei jų teritorijos apsaugos reglamentavimas bei parengta apskaitos dokumentacija sudarė visas sąlygas tinkamai saugoti minėtas nekilnojamąsias kultūros vertybes. Departamentas 2010 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. Į-396 „Dėl valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – Vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761, buvęs kodas G360K), Vilnius, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo“ (toliau – Įsakymas) nusprendė pradėti rengti minėto kultūros paveldo objekto teritorijos ir apsaugos zonos ribų planą bei paveldotvarkos projektą. Įsakymu nustatyti tikslai – užtikrinti Vienuolyno statinių ansamblio ir jo teritorijos išsaugojimą bei Vienuolyno statinių ansamblio teritorijoje bei apsaugos zonoje taikomų reikalavimų įteisinimą. Įsakymu taip pat nustatyti planavimo uždaviniai:

1) nustatyti (pakeisti) Vienuolyno statinių ansamblio teritorijos bei apsaugos zonos ribas ir jų plotus;

2) nustatyti (pakeisti) paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą Vienuolyno statinių ansamblyje, jo teritorijoje bei apsaugos zonoje.

Įvykdžius Įsakymu nustatytą pirmą uždavinį, valstybės saugomo kultūros paveldo objekto Vienuolyno statinių ansamblio teritorija specialiuoju planu padalinta į dvi atskiras teritorijas (sklypus): I-as sklypas, kurio plotas 11521 kv. m, priskirtas Misionierių vienuolyno statinių ansambliui, II-as sklypas, kurio plotas 10365 kv. m, įvardintas kaip Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos teritorija. Taigi, Departamentas organizavo specialiojo plano parengimą, kuriuo beveik du kartus sumažinta Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio teritorija ir tuo pačiu specialiuoju planu suformuota nauja Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastato teritorija. Kaip minėta, Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatas Kultūros vertybių registre įregistruotas kaip registrinis kultūros paveldo objektas (unikalus kodas 33915), neturintis valstybės saugomo kultūros paveldo objekto statuso. Pagal tuo metu galiojusią NKPAĮ 22 str. 3 dalies 2 punkto redakciją specialieji planai, t. y. kultūros paveldo teritorijų ir apsaugos zonų ribų planai buvo rengiami tik tiems kultūros paveldo objektams, kurie buvo inicijuojami skelbti valstybės saugomais. Pažymėtina, kad Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatas nebuvo inicijuojamas skelbti valstybės saugomu kultūros paveldo objektu, todėl Departamentas negalėjo organizuoti šios vertybės specialiojo plano rengimo. Pagal NKPAĮ 8 str. 5 dalį tokių kultūros paveldo objektų teritorijų ribas apibrėžia Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos. Kaip minėta, Vilniaus miesto savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba yra apibrėžusi Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastato teritorijos ribas. Taigi, Departamentas specialiuoju planu nustatydamas Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastato teritorijos ribas, viršijo jam suteiktus įgaliojimus ir tuo pažeidė tuo metu galiojusio NKPAĮ 8 str. 5 dalį ir 22 str. 3 dalies 2 punktą.

Būtina pažymėti ir tai, kad Departamentas, organizuodamas specialiojo plano, kuriuo nustatyti paveldosaugos reikalavimai Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatui bei jo teritorijai, nepaisė savo paties Įsakymo, kuriame suformuluotas uždavinys – nustatyti (pakeisti) paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą Vienuolyno statinių ansamblyje, jo teritorijoje bei apsaugos zonoje. Uždavinio nustatyti (pakeisti) paveldosaugos reikalavimus Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatui bei jo teritorijai Įsakyme nebuvo. Be to, Departamentas organizuodamas Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos, nepaskelbtos valstybės saugomu kultūros paveldo objektu, teritorijos planavimą, pažeidė tuo metu galiojusio NKPAĮ 22 str. 3 dalies 5 punktą, pagal kurį paveldosaugos reikalavimai specialiaisiais planais (paveldotvarkos projektais) buvo nustatomi tik valstybės saugomais paskelbtiems kultūros paveldo objektams.

Dėl specialiojo plano turinio.

Specialiojo plano rengimo metu galiojusio NKPAĮ 22 str. 3 dalies 5 punkte buvo nustatyta, kad paveldotvarkos projektai (specialieji planai) rengiami paveldosaugos reikalavimams ir

konkrečių tvarkymo priemonių sistemai kultūros paveldo objektuose, jų dalyse ir apsaugos zonose nustatyti ar pakeisti. Šioje teisės normoje apibrėžtas specialiojo plano turinys, t. y. NKPAĮ numato, kad specialiajame plane turi būti nustatyti paveldosaugos reikalavimai. Planavimo metu galiojusio NKPAĮ 2 str. 24 dalyje paveldosaugos reikalavimai apibūdinami kaip saugomo objekto ar vietovės valdymo, naudojimo, disponavimo jais sąlygos, teritorijos ir apsaugos zonos žemės ir kitos specialiosios naudojimo sąlygos, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytos vertingosios savybės apsaugoti. Vilniaus miesto savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2010 m. balandžio 23 d. akte Nr. VI-RM-160 nurodytos šios vertingosios savybės: pastato tūris, sudarytas iš P ir V korpusų, dviejų aukštų su rūsiu; 1791–1856 m. pastatytų kapitalinių ir rūsiu sienų tinklas; 1791–1856 m. suformuotos stačiakampės ir pusapskritiminės langų angos P korpuso P fasade ir V korpuso V ir R fasaduose; 1791–1856 m. suformuotos durų angos; 1791–1856 m. suformuoti fasadai; 1791–1856 m. suformuotas plytų ir lauko riedulių pamatas; 1791–1856 m. pastatytos išorinės ir kapitalinės sienos; 1791–1856 m. susiformavusi Subačiaus g. išklotinė; mūrinė tvora su vartais V pusėje pagal Subačiaus g.; XVIII a. II p. mūrinių pamatų liekanos sklypo Š dalyje; neišlikusio Š korpuso pamatų liekanos, akmenų grindinio fragmentas sklypo P dalyje; artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio autentiškumas – Vilniaus senamiestis (unikalus kodas 16073), Vienuolyno statinių ansamblis (unikalus kodas 761). Vienuolyno statinių ansamblio specialiajame plane numatytas Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos teritorijos užstatymas 48 %. Sprendžiant pagal projektinius pasiūlymus, Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos teritorijoje numatyta pastatyti 4 naujus gyvenamosios paskirties pastatus. Lieka neaišku, kokių būdu Departamentas, organizuodamas naujų gyvenamųjų namų statybų planavimą, išsaugotų nustatytas vertingąsias savybes, ypač supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio autentiškumą – Vilniaus senamiesčio, įrašyto į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, ir Vienuolyno statinių ansamblio. Akivaizdu, kad Departamentas, organizuodamas specialųjį planavimą, nesilaikė specialiesiems planams nustatyto turinio ir kaip planavimo organizatorius pritarė specialiojo plano sprendiniams, kuriais suplanuotos gyvenamųjų namų statybos, o ne įteisinti paveldosaugos reikalavimai, skirti apsaugoti kultūros paveldo objektus. Tuo Departamentas pažeidė NKPAĮ 22 str. 3 dalies 5 punkto nuostatas.

Dėl specialiojo plano viešinimo procedūrų.

Teritorijų planavimo įstatymo 32 straipsnyje pateiktas teritorijų planavimo viešinimo procedūrų sąrašas. Vienas iš procedūrinių veiksnių – informacijos teikimas visuomenei apie teritorijų planavimo pradžią ir tikslus. Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiam sprendimui dėl teritorijų planavimo nuostatų, patvirtintų LR Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079 (2013 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1267 redakcija), 41.1 papunktyje nustatyta, kad planavimo organizatorius apie specialiojo planavimo dokumentą skelbia nurodydamas planavimo tikslus ir uždavinius bei kitą informaciją Lietuvos Respublikos teritorijų

planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje, planavimo organizatoriaus buveinėje ir jo interneto svetainėje. Departamentas viešinio veiksmus atliko, tačiau informacinėje erdvėje pateikė tikrovės neatitinkančius duomenis. Planavimo organizatoriaus 2014 m. gruodžio 16 d. informaciniame pranešime apie rengiamą teritorijų planavimo dokumentą planavimo tikslais įvardinami Vienuolyno statinių ansamblio ir jo teritorijos išsaugojimas bei paveldosaugos reikalavimų įteisinimas, o planavimo uždaviniais nurodomi Vienuolyno statinių ansamblio ir jo teritorijos, apsaugos zonos ribų ir jų plotų bei jose taikomų paveldosaugos reikalavimų ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemos nustatymai. Analogiška informacija buvo pateikta ir Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainėje. Atkreiptinas dėmesys, kad planavimo organizatorius informaciniame pranešime nepateikė informacijos apie specialiuoju planu suformuotą Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos teritoriją, apie planuojamą šios teritorijos užstatymą naujais gyvenamaisiais pastatais. Departamentas kaip planavimo organizatorius pateikęs neišsamią informaciją apie planuojamus sprendinius, apribojo visuomenės dalyvavimą viešuosiuose svarstymuose. Savo veiksmais Departamentas kaip planavimo organizatorius pažeidė minėtus teisės aktus, reglamentuojančius visuomenės dalyvavimą svarstant rengiamų teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.

Dėl kultūros paveldo objektų teritorijų ribų keitimo pagrindimo.

Iki 2012 m. lapkričio 8 d. galiojusios NKPAĮ redakcijos 18 str. 1 dalyje buvo nustatyta, kad tyrimai yra nekilnojamojo kultūros paveldo apskaitos, tvarkybos, pažinimo ir jo sklaidos pagrindas. Nuo 2012 m. lapkričio 8 d. įsigaliojusios NKPAĮ redakcijos 11 str. 2 dalyje įtvirtinta nuostata, kad kultūros paveldo objekto teritorijos ir kultūros paveldo vietovės ribos apibrėžiamos remiantis istorinių ir kitų tyrimų duomenimis. Taigi, Departamentas organizuodamas Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio teritorijos ribų keitimą, privalėjo atlikti istorinius ar kitus tyrimus ir tik jų pagrindu keisti teritorijos ribas. Valstybinė kultūros paveldo komisija, siekdama nustatyti valstybės saugomo kultūros paveldo objekto teritorijos ribų pakeitimo priežastis, 2017 m. kovo 30 d. raštu Nr. V11-79(6.5.) kreipėsi į Departamentą prašydama pateikti tyrimų medžiagą, kurios pagrindu buvo pakeistos vertybės teritorijos ribos. Departamentas 2017 m. gegužės 17 d. raštu Nr. (1.23.)2-1189 informavo, kad Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio duomenys Kultūros vertybių registre patikslinti 2012 m. lapkričio 5 d. Vertinimo tarybos aktu Nr. KPD-AV-380 ir visa informacija pateikiama Departamento interneto puslapyje. Pažymime, kad minėto Vertinimo tarybos akto 7.5 papunktyje nurodoma informacija, jog prie vienuolyno veikė našlaičių ir pamestinukų Vaikelio Jėzaus prieglauda, įkurta 1788–1791 m. Remiantis šiais istorinių tyrimų duomenimis matyti, kad Vilniaus misionierių vienuolynas ir Vaikelio Jėzaus prieglauda funkciniais ryšiais buvo susiję ir veikė kaip vientisas ūkinis vienetas. Dėl to nebuvo jokio pagrindo specialiuoju

planu atskirti Vilniaus misionierių vienuolyną nuo Vaikelio Jėzaus prieglaudos ir šioms vertybėms suformuoti atskiras teritorijas. Remiantis istorinių tyrimų duomenimis galima teigti, kad Departamentas, neatlikęs tyrimų, be jokio pagrindimo organizavo Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio teritorijos ribų pakeitimą ir tuo pažeidė NKPAĮ nuostatas, numatančias tyrimų būtinybę.

Informuojame, kad Vienuolyno statinių ansamblio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas buvo patvirtintas kultūros ministro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. ĮV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“. Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamiesi Prokuratūros įstatymo 19 str. prašome ginant viešąjį interesą kreiptis į teismą dėl minėto kultūros ministro įsakymo panaikinimo.

PRIDEDAMA:

1. Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio teritorijos ribų plano Nr. 1 kopija, (išrašas iš kultūros vertybės dosjė), 1 lapas;
2. Vilniaus miesto savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2010 m. balandžio 23 d. akto Nr. VI-RM-160 kopija, 5 lapai;
3. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2012 m. lapkričio 5 d. akto Nr. KPD-AV-380 kopija, 23 lapai;
4. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2010 m. lapkričio 3 d. įsakymo Nr. Į-396 kopija, 1 lapas;
5. Vienuolyno statinių ansamblio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano brėžinių kopijos, 2 lapai;
6. Skelbimų iš Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos interneto puslapio kopijos, 3 lapai;
7. Skelbimų iš Vilniaus miesto savivaldybės interneto puslapio kopijos, 2 lapai;
8. Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2017-03-30 rašto Nr. V11-79 (6.5) kopija, 2 lapai;
9. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2017-05-17 rašto Nr. (1.23.)2-1189 kopija, 2 lapai.

Komisijos pirmininkė

Evelina Karalevičienė

Originalas siunčiamas nebus.

Artūras Bundonis, tel. (8 5) 266 3284, el. p. arturas.bundonis@vkpk.lt